

סברי טומטום ספק הוא?

דאמר רב חסדא: מחלוקת דמתניתין באנדרוגיניום. אבל בטומטום דברי הכל ספיקא. ואם כן הוראת רבי אילעאי היתה דלא ככולהו.

ומתריצין: **רבי יוחנן לא סבירא ליה דרב חסדא.** אלא סבר דלרבנן בתראי טומטום נמי בריה הוא.

ופרכינן: **אי לא סבירא ליה,** אמאי קא מתמה על רבי אילעאי, לימא הוא דאמר כרבנן בתראי. ובאמת בכל טומטום הוי חולין ואפילו מטיל מים במקום זכרות⁽⁴⁰⁾.

ומתריצין: **הכי נמי קאמר רבי יוחנן:** מאן שביק תרי תנאי, תנא קמא ורבי ישמעאל. ועביד כחד, כרבנן בתראי?!

והוינן בה: **ורבי אילעאי כמאן סברא?**

ומשנינן: **כי הא דאמר ריש לקיש:** לא אמרו טומטום הוי ספק, אלא באדם. הואיל וזכרותו ונקבותו במקום אחד, ואי אפשר לבודקו בהטלת מים. אבל בהמה, דאפשר למיבדקה, חזינן, אם הוא מטיל מים במקום זכר, זכר. ואם הוא מטיל מים במקום נקבות, נקבה.

וכולהו תנאי דמתניתין הכי סבירא להו. דמתניתין מיירי בטומטום המטיל מים במקום זכרות דהוי זכר ודאי וקדוש בכורה,

ומכל מקום לתנא קמא לא נשחט במקדש, דפסול להקרבה, משום דנראה כבעל מום לפי שאין לו זכרות. ורבי ישמעאל ורבנן בתראי לא נחלקו אתנא קמא אלא באנדרוגיניום אבל בטומטום מודו ליה, ומטיל מים במקום נקבות לכולי עלמא הוי נקבה ודאי, ורבי אילעאי הורה אליבא דכולי עלמא⁽⁴¹⁾.

מתקיף לה רב אשעיא על הא דריש לקיש דבמטיל מים במקום נקבות הוי נקבה: **וליחוש שמא** זכר הוא ונהפכה זכרותו לנקבותו, שעל ידי שנכפל הגיד מוציא מים ממקום נקבות.

אמר ליה אביי: כמאן ניחוש — האם כרבי מאיר דחייש למיעוטא?! שהרי דבר שאינו מצוי הוא שיתהפך זכרותו לנקבותו ומי חיישינן ליחידאה?

אביי בר אבין, ורב חנניא בר אבין, דאמרי תרווייהו: אפילו תימא רבנן, דלא חיישי למיעוטא נמי פרכינן "ודילמא נהפכה זכרותו".

והטעם: **הואיל ואישתני** להיות טומטום, **אישתני** נמי, דנהפכה זכרותו לנקבותו. כלומר שהדבר מצוי באדם שנשתנה מהרגיל שיהיו בו שינויים נוספים.

ומתריצין: **אית דאמר אישתני, ואית דאמר לא אישתני.** שנחלקו בזה חכמים ורבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון

היה. צאן קדשים.

אילעאי שהוזכר בעמוד הקודם בכרייתא.

41. רש"י, ועיין תו"ד"ה לא ושיטמ"ק אות ה'.

40. והא דהורה רבי אילעאי במטיל מים במקום נקבות, לאו דוקא, אלא שהמעשה שלפניו כן